

Luomutuotannossakin voi parantaa eläinten hyvinvointia

Luonnonmukaisen tuotannon periaatteena on suosia luonnossa luontaisesti esiintyviä aineita ja turvata luonnon, ihmisten ja eläinten hyvinvointia. Kuluttajat arvostavat luomukotieläintuotannossa etenkin eläinten hyvinvointia, joten siihen on tärkeä kiinnittää huomiota. Luomukotieläintuotannossa eläimillä on esimerkiksi enemmän elintilaa ja ulkoilu on yleensä tavanomaista tuotantoa laajemmin järjestetty, mutta myös luomutiloilla on mahdollisuuksia parantaa eläinten hyvinvointia.

Viime vuonna 13,7 prosenttia Suomen koko peltoalasta oli luomuviljelyssä, mutta luomukotieläintuotanto on useimmissa tuotantosuunnissa melko vähäistä. Tilastotietojen mukaan Suomessa oli viime vuonna 1039 luomukotieläintilaa. Luomumaitoa tuotti 116, luomukananmunia 37, luomunaudanlihaa 407, luomusikoja seisemän ja luomubroileria kolme tilaa. Naudanlihan ja maidon tuotannosta 3-4 prosenttia ja kananmunien tuotannosta kuusi prosenttia oli luomua. Sianlihassa ja broilerissa alle puoli prosenttia tuotetusta lihasta oli luomua, mutta lammastuotannossa luomun osuus oli peräti 24 prosenttia. Lammas on kuitenkin määrältään pieni tuote, joten 80 prosenttia Suomessa tuotetusta luomulihasta oli nautaa.

Luomueläintuotannossa pyritään mahdollistamaan eläinten lajinmukaista käyttäytymistä ja ehkäisemään sairauksia. Luomutuotannossa onkin useita eläinten hyvinvoinnin kannalta hyödyllisiä piirteitä. Luomun etuihin kuuluvat suurempi eläinten käytettävissä oleva tila, kytkemättä kasvattaminen ja mahdollisuus ulkoilla. Luomutuotannossa eläinten makuualueen on aina oltava kuivitettu, eläinten on päästävä laitumelle tai ulkotarhaan kesäaikaan tai ympäri vuoden, riippuen eläinlajista, ja eläimille tehtäviä toimenpiteitä vältetään ja toimenpiteissä (esimerkiksi nupoutus, porsaiden kastrointi) käytetään kivunlievitystä. Nuorten eläinten ruokavalion tulee sisältää luonnollista maitoa.

Vaikka luomueläinten käytettävissä on tavanomaista tuotantoa enemmän resursseja, kuten karsinatilaa, on luomutuotannossa mahdollisuuksia parantaa eläinten hyvinvointia ja terveyttä. Osittain hyvinvointihaasteet ovat samoja kuin tavanomaisessa tuotannossa ja osittain erilaisia.

Täydennysvalkuaisen saatavuuden vuoksi luomueläinten valkuaisruokinta on ollut haastava. Luomutuotannossa lääkkeitä käytetään säästeliäämmin kuin tavanomaisessa tuotannossa, sillä lääkitysten varoajat ovat tavanomaista tuotantoa tiukempia. Esimerkiksi lypsylehmille lääkettä annettaessa lypsettyä luomumaitoa voi myydä kuluttajille vasta kun on kulunut kaksi vuorokautta lääkkeen antamisesta.

Haasteena sääolosuhteet

Ulkoilu ja laiduntaminen ovat luomutuotannossa tärkeitä asioita. Riski mahdollisten tautien leviämisestä luonnonvaraisten eläinten mukana tilalle on kuitenkin suurempi luomu- ja ulkotuotannossa kuin tavanomaisessa tuotannossa, jossa eläimet joko pidetään sisällä tai ne

yleensä pääsevät rajoitetummin laitumelle. Myös ulkoloiset ja epäedulliset sääolosuhteet voivat aiheuttaa ongelmia. Kesällä aurinko voi aiheuttaa eläimille vammoja, mikäli niillä ei ole riittävästi suojaa, ja syksyisin märkä ja kurainen ulkotarha voivat aiheuttaa vaurioita ja hygieniariskejä. Etenkin pienemmät eläimet voivat myös joutua ulkona petoeläinten saaliiksi.

EU:n rahoittaman PPILOW-hankkeen yhdeksässä maassa luomutiloille ja asiantuntijoille tekemän kyselyn mukaan tuottajat ovat valmiita parantamaan eläinten hyvinvointia luomutuotannossa. Kaikki toimenpiteet eivät kuitenkaan ole toteutettavissa, vaikka niiden tiedettäisiin parantavan eläinten hyvinvointia.

Tuottajien ja asiantuntijoiden mukaan tärkeimpiä esteitä sille, että toimenpiteitä ei viedä käytäntöön ovat hyvinvointia parantavien toimenpiteiden korkeat kustannukset, niiden suuri työmenekki ja hyvinvointiparannuksista saatavan hintalisän pienuus. Myös tiukaksi koetut luomusäädökset sekä niiden odottamattomat muutokset voivat vähentää tuottajien halua tehdä hyvinvointiparannuksia. Lisäksi luomukotieläintuotantoon on saatavilla niukasti neuvontaa. Sen sijaan tilakohtaiset olosuhdetekijöiden ei useimmiten koeta olevan esteenä hyvinvointiparannuksille. (kuva 1).

Kuluttaja arvostaa luomussa hyvinvointia

Entä millainen on luomutuotannon mahdollisuus saada lisäarvoa markkinoilta? Tutkimusten mukaan kuluttajat kokevat luomukotieläintuotannon etenkin eläinten hyvinvoinnin kautta. Kuluttajien mielestä eläinten hyvinvointia edistävä tuottaja on ammattitaitoinen, huolehtivainen ja työlleen omistautunut.

PPILOW-hankkeen tekemässä kyselyssä 61 prosenttia suomalaisista arvioi edistävän eläinten hyvinvointia paremmin kuin tavanomaisen tuotannon ja noin puolet arvioi luomutuotannon edistävän hyvää ihmisen ja eläimen välistä suhdetta paremmin kuin tavanomainen tuotanto. Lähes kaksi kolmasosaa suomalaisista arvioi luomutuotannon edesauttavan mikrobilääkkeiden käytön vähentämistä paremmin ja sen olevan luonnollisempi tuotantotapa kuin tavanomainen tuotanto. Se sijaan alle 40 prosenttia katsoi luomussa tulevan vähemmän ravinne- ja kasvihuonekaasupäästöjä tai sen antavan tavanomaista tuotantoa reilumman korvauksen tuottajille. Koska noin kolmannes vastaajista ei osannut sanoa kantaansa, vain 11-20 prosenttia vastaajista katsoi kunkin edellä mainitun asian toteutuvan paremmin tavanomaisessa tuotannossa.

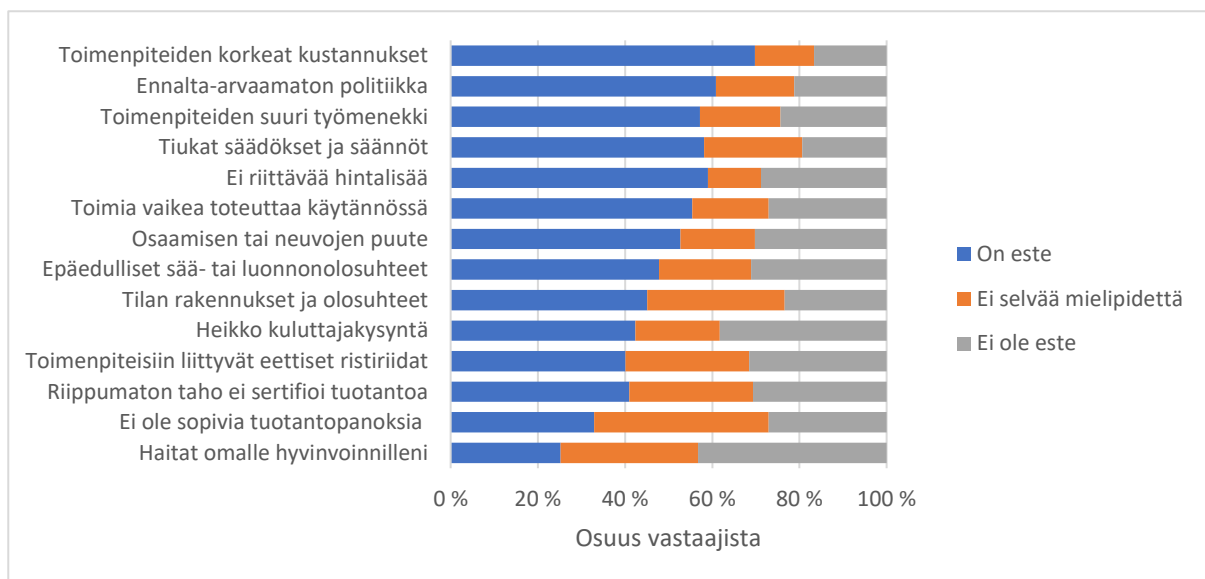
Vaikka luomutuotantoa valvotaan tarkasti ja tuotantotapa perustuu EU-tasoiseen lainsäädäntöön, hieman yllättäen vain alle 40 prosenttia vastaajista arvioi luomutuotannon olevan tavanomaista tuotantoa paremmin valvottua.

Suomalaise

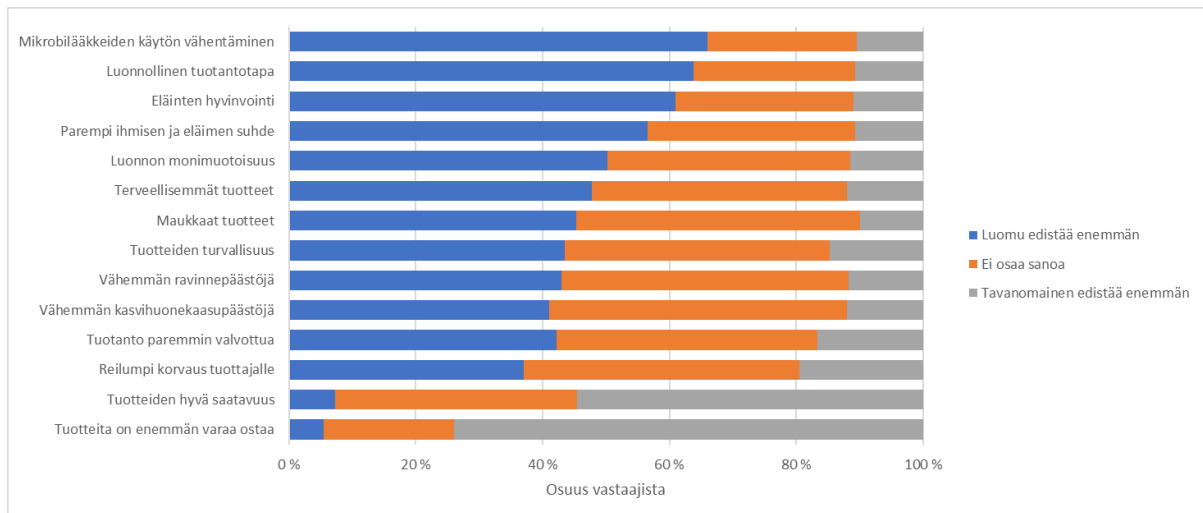
PPILOW-hanke selvitti kansalaisten näkemyksiä erilaisiin luomu- ja ulkona kasvatettavien eläinten hyvinvointiin vaikuttaviin käytänteisiin yhdeksässä eri EU-maassa (Alankomaat, Belgia, Iso-Britannia, Italia, Ranska, Romania, Saksa, Suomi, Tanska). Kyselyyn vastasi kussakin maassa noin 400 henkilöä.

Suomessa suhtauduttiin muita maita myönteisemmin useimpiin kyselyssä esitettyihin toimenpiteisiin. Suomalaiset suhtautuivat myönteisesti etenkin lajinomaisen käyttäytymisen mahdollisuuksien lisäämiseen, sikalan ilmanlaadun parantamiseen, hyvinvointiparannuksiin kannustavaan hintalisään ja rokottamiseen ja loishäädön käyttöön.

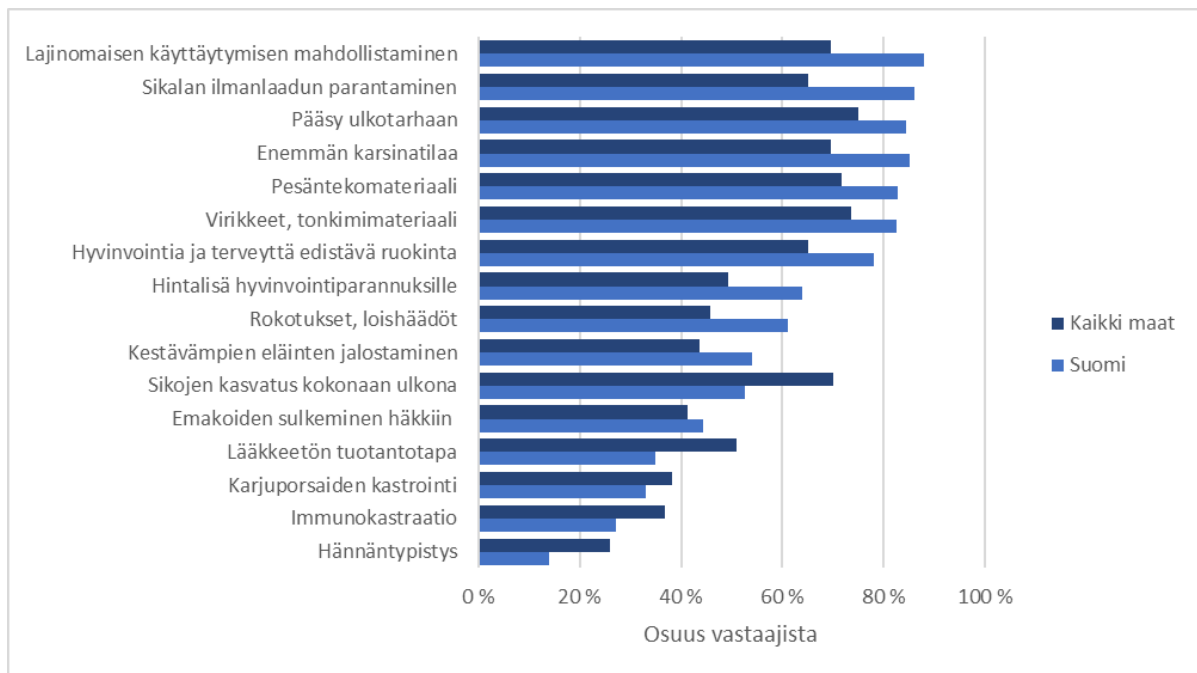
Sen sijaan suomalaiset suhtautuivat muun maalaisia kriittisemmin eläinten kasvattamiseen kokonaan ulkona, lääkkeettömään tuotantotapaan sekä sioilla hännäntypistykseen ja immunokastraatioon (rokottaminen karjunhajua vastaan). Ulkokasvatuksessa voitaneen nähdä Suomen luonnonolojen vaikutus – ihmiset haluavat eläimiä suojeltavan pohjoisilta sääolosuhteilta - ja hännäntypistyksen kriittisessä suhtautumisessa se, että häntiä ei Suomessa typistetä.

Kuva 1. Tuottajien ja asiantuntijoiden näkemyksiä yhdeksässä EU-maassa siitä, estävätkö eri tekijät eläinten hyvinvoinnin parannuksia tiloilla.

Kuva 2. Kansalaisten mielipide Suomessa kysymykseen, edistääkö luomu vai tavanomainen kotieläintuotanto enemmän tiettyä tuotannon ominaispiirrettä?

Kuva 3. Kansalaisten mielipide Suomessa ja yhdeksässä maassa (Alankomaat, Belgia, Iso-Britannia, Italia, Ranska, Romania, Saksa, Suomi, Tanska) kysymykseen onko toimenpide heidän mielestään hyväksyttävä eläinten luomu- ja ulkokasvatuksessa.

Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus

This is prepublication version. For the full version, please go to <https://kmvet.fi/elainten-hyvinvointi-luomutuotannossakin-voi-parantaa/>